תגובה מטעם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

בבית משפט המחוזי מרכז לוד
ת"צ 47960-12-19
בפני כבוד השופטת א. פורג
קבוע לדיון ליום 7.3.2021
מועד להגשת תגובה מטעם המשיבה בהתאם להחלטת בית המשפט: 4.3.21

תאריך החתימה על המסמך: 4.3.21

המבקשת:

- נ ג ד -

המשיבה:
מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
ע"י עו"ד רועי פדל
מגולדפרב, זילגמן ושות' עורכי דין
מרח' יגאל אלון 98, תל אביב 6789141
טל': 03-6089829; פקס: 03-6089911

ובעניין:
מדינת ישראל- רשות שוק ההון
ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז מרכז-אזרחי
דרך מנחם בגין 154 בית קרדן 6492107
טל': 073-3924700; פקס: 02-6468017
כתובת דוא"ל: mazkirut-merkaz-ezra@justice.gov.il

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 14.12.20, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ברשות שוק ההון (להלן – "הממונה"), מתכבד להגיש התייחסותו לשאלות בית המשפט הנכבד, כדלקמן:

א. פתח דבר:

1. עסקינן בבקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת **מנורה מבטחים ביטוח בע"מ** (להלן – "**המשיבה**"), בטענה כי המשיבה גובה דמי ביטוח ביתר הפוליסות הנמכרות אגב משכנתא, בניגוד להסכם בין הצדדים ולהוראות הדין, ובכלל זה הוראות המפקח על הביטוח.

2. מכתבי הטענות אשר הומצאו לידי הממונה במסגרת הליך זה, עולה כי ביום 22 באוגוסט 2012 העבירה הגב' (להלן – "**המבקשת**") לידי המשיבה באמצעות סוכנות "אלפא לידרים" טופס הצעה והצטרפות לביטוח חיים ולביטוח מבנה, לצורך רכישת ביטוח חיים אגב נטילת משכנתא. בהתאם לטופס ההצעה המקורי, תאריך תחילת הביטוח נקבע ליום 1 לאוגוסט 2012. לאחר מכן, שונה תאריך תחילת הביטוח על ידי המשיבה

ליום 1 בספטמבר 2012[1]. בתובענה הייצוגית שבנדון, טוענת התובעת כי המשיבה גובה דמי ביטוח ביתר בפוליסת ביטוח חיים הנרכשות אגב משכנתא ואינה מתאימה את פוליסת הביטוח לתנאי ההלוואה. בנוסף, טוענת התובעת כי המשיבה נמנעת מלברר במסגרת הצעת הביטוח את מלוא הנתונים הנדרשים לצורך הנפקת פוליסה המתאימה לצרכי המבוטח, ומחשבת את סכומי הביטוח, מהם נגזרים סכומי דמי הביטוח, במנותק מתנאי ההלוואה ועל בסיס שיעור ריבית גבוה מהריבית הקבועה בהלוואה.

3. במסגרת הדיון בבקשה הורה בית המשפט הנכבד על קבלת עמדת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן – "**הממונה**") בעניין **חובת חברת הביטוח לתשאל את המבוטח ולקבל ממנו פרטים בכל הנוגע להלוואות שנטל המבוטח מהבנק המלווה, דוגמת פרטים לגבי סכום ההלוואה, תקופת ההלוואה, תנאי ההלוואה וכדו', בשלב ההצעה וטרם הקמת פוליסת ביטוח חיים אגב הלוואה לדיור**.

4. כמו כן, הורה בית המשפט הנכבד לממונה ליתן התייחסותו לשאלה **האם מוטלת על מבטח החובה להתאים את הריבית לצורכי הפוליסה ממנה, בין היתר, נגזרים סכום הביטוח וסכום הפרמיה, לריבית ההלוואה אותה לקח המבוטח,** תוך שהובהר כי התייחסות הרשות מבוקשת בנוגע לתנאים הידועים לגבי ההלוואה בשלב ההצעה טרם הקמת הפוליסה, ולא לשינויים יזומים על ידי הלקוח בתנאי ההלוואה מול הבנק המלווה במהלך השנים, שחברת הביטוח אינה מודעת להם.

5. להלן תובא עמדת הממונה לשאלות בית המשפט הנכבד.

6. יובהר כי אין בעמדה זו כדי להביע עמדה ביחס לטענות הצדדים או לגופו של המקרה הקונקרטי בתיק דנן, אלא לסוגיות העקרוניות אשר הועלו על ידי בית המשפט הנכבד כאמור לעיל.

ב. <u>חובת חברת ביטוח להתאמת הפוליסה להלוואה</u>

7. סעיף 11(א) להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות דיור" (28.11.2018) של המפקח על הבנקים קובע כי –

> **"תאגיד בנקאי רשאי לדרוש מהלווה לבטח את הנכס המשמש כערובה להלוואה, וכן לבצע ביטוח חיים בגבולות סכום ההלוואה שקיבל, ובלבד שהתאגיד הבנקאי יהא מוטב בלתי חוזר."**

8. במועד צירוף התובעת לביטוח חיים בשנת 2012, לא נקבעה הסדרה רגולטורית נוספת בעניין התאמת סכום הביטוח והריבית לצרכי הפוליסה בפוליסת ביטוח החיים שנרכשת אגב משכנתא לתנאי ההלוואה. כמו כן, לא נקבעה הסדרה בעניין חובה ספציפית מכוח חוק, שלפיה נדרשת חברת הביטוח לתשאל את המבוטח ולברר פרטים בעניין ההלוואה לקראת כריתתו של חוזה התקשרות.

9. ככלל, המידע הנוגע לתנאי ההלוואה ולשיעורי הריבית בה, הוא עניין שבין הלווה לבין הבנק, כאשר במועד הפקת הפוליסה המבוטח מעביר את הנתונים הנוגעים להלוואה שעל בסיסם נקבעת הפרמיה. המבוטח שרוכש פוליסת ביטוח חיים אגב הלוואה חותם בדרך כלל על טופס ההצעה, הכולל את כל פרטי הביטוח, ומקבל לידיו פוליסה מפורטת, וכן "לוח סילוקין", אשר מציג את השינוי הצפוי בסכום הביטוח במהלך השנים, בהתאם לעדכון הצפוי בהלוואה נכון למועד ההצטרפות ובהתאם לתנאי הפוליסה. בידו של המבוטח מצוי בנוסף גם הסכם ההלוואה והמשכנתא שלקח מהבנק ותנאיו. לפיכך, המבוטח הוא הגורם שביכולתו לברר ולבחון האם קיים שוני בין הביטוח וההלוואה, ולעמוד על הסיבה לכך. ככל שהלקוח מגלה כי קיים שוני בין הפוליסה לבין

[1] לטענת המשיבה התאריך שונה בעקבות בקשה של נציג סוכנות הביטוח מהמשיבה, לשנות את מועד תחילת הביטוח, כך שפוליסת הביטוח של התובעת תכנס לתוקף ביום 1 בספטמבר 2012, חלף 1 באוגוסט 2012. בהתאם, שונה גם מועד סיום הפוליסה ליום 31 באוגוסט 2023.

תנאי ההלוואה, הוא יכול לערוך את הבירור הנדרש בעניין מול חברת הביטוח.

10. בנוסף, חברות הביטוח מחויבות לשלוח לכל מבוטח דיווח שנתי אודות הפוליסות הכולל את סכום הביטוח ותנאי הפוליסה, כך שהמבוטח מעודכן לגבי תנאי הפוליסה הן במועד עריכת הביטוח והן אחת לשנה, ובמידת הצורך הוא יכול לפנות בבקשה יזומה לחברת הביטוח בנושא, ולבקש לעדכן את סכום הביטוח בפוליסה.

11. עוד נבקש לציין, כי גם אם סכום הביטוח בפועל גבוה מיתרת ההלוואה שבשלה התקשרה התובעת עם חברת הביטוח, הרי שבקרות מקרה ביטוחי סכום הביטוח העודף יועבר לידי המוטבים בפוליסה, ולא לידי התאגיד הבנקאי.

12. על אף היעדר חובה קונקרטית לבקש את המידע מהלקוח במועד הרלוונטי להנפקת הפוליסה במקרה דנן, הרי שעל חברת הביטוח חלה חובה חוזית לנהוג עם המבוטח בדרך מקובלת ובתום לב, בשלב המשא ומתן ובשלב כריתת החוזה. יפים לענייננו דברי בית המשפט העליון ברע"א 3489/09 **מגדל חברה לביטוח בע"מ נ חברת צפוי מתכות עמק זבולון בע"מ** (ניתן ביום 11.4.2013, פורסם בנבו), שם נקבע:

> **"על חוזה הביטוח חלים הן העקרונות הכלליים של דיני החוזים והן כללים מיוחדים של דיני הביטוח. ככלל, שתי מערכות דינים אלו גם יחד מטילות על המבטח חובות מוגברות של אמון, תום-לב וגילוי. בשל אופיו המיוחד של חוזה הביטוח, כחוזה שנעשה בין צד "חזק" ומיומן, שהוא "שחקן חוזר", לצד שהוא, על-פי רוב, חלש יותר ובלתי-מיומן, חלה על המבטח חובת גילוי מוגברת. חובות אלה זכו לעיגון ספציפי בסעיף 55 לחוק הפיקוח, בסעיף 3 לחוק חוזה ביטוח ובתקנה 3 לתקנות צורת הפוליסה שהותקנו מכוח סעיפים 38-39 לחוק הפיקוח. חובת הגילוי המוגברת שבה חבות חברות הביטוח זכתה להכרה נרחבת בפסיקתו של בית משפט זה, ובכלל זה הוכרה חובת הגילוי האקטיבית של חברות הביטוח בכל הנוגע לסייגים והגבלות החלים על אחריותן בקרות אירוע ביטוחי (ראו: ע"א 4819/92 אליהו חברה לביטוח בע"מ ואח' נ' ישר, פ"ד מט(2) 749 (1995); ע"א 11081/02 דולב חברה לביטוח בע"מ נ' סיגלית קדוש [פורסם בנבו] (25.6.2007), פסקאות 58-47 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה; רע"א 4897/07 הראל חברה לביטוח בע"מ נ' צבי בן עדי (9.3.2008), [פורסם בנבו] בפסקה י"ב)."**

13. בהתאם, נראה שעל חברת הביטוח מוטלת, לכל הפחות, החובה לדאוג כי יש בידיה את הפרטים הנדרשים להתאמת הפוליסה לצרכי המבוטח, המבטחת את הסיכונים בעניינם פנה המבוטח, ולשאול לשם כך השאלות הרלוונטיות לביטוח לצורך התאמתו.

14. עוד נציין כי ביום 20 באוגוסט 2015, לאחר מועד צירוף התובעת לביטוח פרסמה המפקחת על הביטוח את חוזר ביטוח 2015-1-16 "הוראות לניסוח תכניות ביטוח", הקובע בסעיף 4(ג) כי –

> **"סכום הביטוח בתכנית לביטוח ריסק מוות למשכנתא הנרכשת אגב הלוואה לדיור, ייקבע באופן שיהיה בו כדי לכסות לפחות את החבות שתהיה למבוטח כלפי הבנק בשל ההלוואה המבוטחת במועד קרות מקרה הביטוח, הכוללת עמלת פירעון מוקדם, סכומים בגין פיגור בהחזר ההלוואה המבוטחת וריבית הפיגורים של עד 12 חודשים שנצברו בחשבון ההלוואה."** [2]

[2] לפי סעיף 6 לחוזר, תחילתה של הוראה זו לגבי תכניות ביטוח (מלבד תכניות הביטוח המפורטות בסעיף) – יהיה 1 ביוני 2016.

15. בנוסף, ביום 15 ביולי 2015 פרסמה המפקחת על הביטוח את חוזר ביטוח 2015-1-12 "צירוף לביטוח" (להלן – "**חוזר צירוף לביטוח**"), שקבע נורמות חדשות, ולפיו על חברת הביטוח וסוכן הביטוח מוטלת החובה להתאמת הביטוח לצרכי המועמד לביטוח.[3] בהתאם סעיף 3(א) לחוזר צירוף לביטוח קובע כי –

"חברת ביטוח או סוכן ביטוח יבררו את צרכי המועמד לביטוח לקראת כריתת חוזה ביטוח ויציעו לו ביטוח התואם לצרכיו (להלן - תהליך התאמה)."

16. כמו כן, בעניין חובת חברת הביטוח לקראת כריתת חוזה ביטוח, קובע סעיף 5(א) לחוזר צירוף לביטוח כי –

"5. חובות חברת ביטוח או סוכן ביטוח לקראת כריתת חוזה ביטוח

א. לקראת כריתת חוזה ביטוח, חברת ביטוח או סוכן ביטוח:

1) ישאלו שאלות ברורות, לא מכשילות, מותאמות לביטוח המוצע ומתאימות למאפייני המועמד לביטוח, ובכלל זה גילו ושפתו;

2) יפעלו בהוגנות, ובכלל זה יקפידו על העברת מידע מהימן למועמד לביטוח."

17. בנוסף, סעיף 5(ב) לחוזר צירוף לביטוח קובע את הפרטים שעל חברת הביטוח למסור למבוטח, כדלהלן –

"ב. לקראת כריתת חוזה ביטוח, ימסרו חברת ביטוח או סוכן ביטוח למועמד לביטוח מידע מהותי לגבי הביטוח; מידע זה יכלול, לכל הפחות, את הפרטים הבאים:

1) תיאור עיקרי הכיסוי הביטוחי. בעת חידוש חוזה ביטוח לתקופה נוספת יציעו חברת ביטוח או סוכן ביטוח למועמד לביטוח לתאר עבורו את עיקרי הכיסוי, אלא אם החליט המועמד לביטוח לוותר על הצורך בתיאור כאמור.

2) סך פרמיית הביטוח, בעד כל פוליסה, ובנוסף:

א) בביטוח בריאות, יחולו הוראות חוזר ביטוח 2015-1-20 בעניין "אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט (24.9.15);
ב) בביטוח חיים, יציינו חברת ביטוח או סוכן ביטוח בפני המועמד לביטוח אם פרמיית הביטוח קבועה או משתנה; הייתה הפוליסה מחולקת לפרקים כך שלכל פרק פרמיה נפרדת – יציינו את פרמיית הביטוח בעד כל פרק וכן תוצג טבלת פרמיה של המבוטח בכל הגילאים; ניתנה הנחה, תגולם ההנחה בפרמיית הביטוח בהתייחס לתקופה בגינה ניתנה; נקבעו תנאים שבה תקיימם תבוטל ההנחה, יפורטו גובה ההנחה והתנאים לביטולה; החליטה חברת הביטוח לבחון את האפשרות לחייב את המועמד לביטוח בתוספת רפואית, תגולם התוספת הרפואית בפרמיית הביטוח בהתאם לתוספות שניתנו למבוטחים בעלי מאפיינים דומים.

3) תקופת הביטוח;

4) סכומי ביטוח עיקריים וגבולות אחריות עיקריים. חברת ביטוח או סוכן ביטוח יציעו למועמד לביטוח לקבל פירוט אודות כל סכומי הביטוח;

5) פירוט אמצעי התשלום האפשריים, תנאי התשלום (לרבות מספר התשלומים) ומועדי הגבייה ככל שידועים לחברת הביטוח או לסוכן הביטוח;

6) יידוע המועמד לביטוח שעליו להשיב תשובה מלאה וכנה על שאלות בעניין מהותי, וככל שלא יעשה כן יכול ותהיה לכך השפעה על תשלום תגמולי הביטוח."

---

[3] לפי סעיף 11 לחוזר, הוראות חוזר זה יחולו מיום 3 בינואר 2016.

18. בהתאם, על חברת הביטוח חלות **<u>כיום</u>** חובות שונות ומסוימות להתאמת הביטוח לצרכי המבוטח ולבירור פרטים הנדרשים לה לשם כך מהלקוח לקראת החתימה על חוזה הביטוח.

19. נציין כי בכל מקרה, גם בהתאם לחובה המוטלת היום על חברות הביטוח להתאמת הביטוח להלוואה, עדיין ברור כי אין זה יכול להיות סכום המותאם באופן מדויק לסכום ההלוואה, לאור השינויים האפשריים במצב ההלוואה ובריביות לאורך חיי ההלוואה, ולסיכונים הכרוכים בכך. בהקשר זה נבקש להדגיש כי החברה המבטחת[4] אינה רשאית במצב הדין הקיים לערוך שינויים בתנאי חוזה הביטוח, ובכלל זה בסכום הביטוח, ללא קבלת הוראה מפורשת מצד המבוטח (ראה ת"צ (י-ם) 44592-11-14 **אור לפיד נ' כלל חברה לביטוח בע"מ** ניתן ביום 4.9.19,, פסקה 38 (להלן – **עניין לפיד**)) . הלווה עצמו רשאי, כאמור, לערוך שינויים בתנאי הפוליסה, בכפוף לאישור הבנק ולחוזה הביטוח.

20. בנוסף, נבקש לציין כי גם על פי הדין הקיים כיום אין כל חובה שבדין על חברות הביטוח לבקש מן הבנק, או חובה על הבנק למסור לחברת הביטוח, נתונים בהתייחס להלוואת המשכנתא. עוד יצוין כי נתונים אלה הם נתונים שהבנק מחויב על שמירת סודיותם כלפי הלקוח, ואין הוא רשאי להעביר נתונים אלו ללא בקשתו ואישורו של הלווה. בהתאם, ככלל, אין בידי הגורם המבטח מידע עדכני לגבי יתרת הלוואת המשכנתא, מלבד המידע שנמסר לו על ידי המבוטח, אלא אם מדובר בהתקשרות בחוזה ביטוח שנערך באמצעות מאחת מסוכנויות הביטוח המורשות של הבנק המלווה (ראה עניין לפיד, פסקה 39).

21. למעלה מן הצורך נציין, כי בעניין לפיד אישר בית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ייצוגית בעניין חובתה של חברת ביטוח ליידע את המבוטחים שנטלו ביטוח חיים שנרכשה אגב הלוואת משכנתא, כי כאשר הם פורעים חלק מהמשכנתא הם זכאים לעדכן ולהקטין את סכום ביטוח החיים בהתאם ליתרת ההלוואה העתידית[5]. לצד זאת, במסגרת ההחלטה נקבע כי לא קיימת חובה שבדין המחייבת את חברות הביטוח לבקש מן הגורם המלווה או המחייבת את המלווה למסור לחברת הביטוח נתונים עדכניים בדבר הלוואת המשכנתא.

22. אמנם, במועד הנפקת פוליסת הביטוח מועברים נתונים לחברות הביטוח על ידי המבוטח, לרבות נתוני ההלוואה ונתונים נוספים על בסיסם נקבעת הפרמיה. אולם, המידע הנוגע ליתרות ההלוואה ולמצב ההלוואה על כלל משתניה, הוא עניין שבין הלווה לבין הבנק, ולחברת הביטוח לא מועבר כל מידע באשר למצב ההלוואה, לרבות מצבים ושינויים עתידיים במצב ההלוואה, למשל, כאשר חלק מההלוואה נפרע בפירעון מוקדם, פיגורים בתשלומים וכדו'. יפים בהקשר זה דברי בית המשפט המחוזי בעניין לפיד, לעניין היעדר חובה שבדין המחייבת את חברות הביטוח לבקש מן הגורם המלווה או המחייבת את המלווה למסור לחברת הביטוח נתונים עדכניים בדבר הלוואת המשכנתא:

> **"ראשית אציין, כי מקובלת עליי עמדת המשיבה ולפיה, על פי הדין החל ועל פי חוזה הביטוח שנכרת בין הצדדים, לא חלה על המשיבה החובה לעדכן מיוזמתה את סכום ביטוח החיים עם ביצוע פירעון מוקדם של ההלוואה. חוזה הביטוח הוא חוזה שנכרת בין המבוטח (הלווה בענייננו) לבין המבטח, ולא ניתן לשנות את תנאיו באופן חד צדדי וללא הסכמה מפורשת של המבוטח, זאת בין אם ההלוואה ניטלה מן המבטח ובין אם ניטלה ממקור אחר. זוהי גם עמדת המפקח על הביטוח כפי שפורטה לעיל. שינוי שייעשה בתוכנו של חוזה הביטוח ע"י המבטח ללא הסכמת**

---

[4] ככל שאין מדובר בחוזה שנערך באמצעות מאחת מסוכנויות הביטוח המורשות של הבנק המלווה.

[5] יצוין כי בקשת רשות הערעור כנגד ההחלטה נמחקה לבקשת המבקשת (ראו רע"א 8662/19 **כלל חברה לביטוח בע"מ נ' אור לפיד** (11.11.12020)).

המבוטח עשוי אף להקים עילת תביעה נגד המבטח. לעדכון סכום הביטוח כאמור, עשוי להידרש גם אישור הגורם המלווה כמי שפוליסת הביטוח משועבדת לטובתו.

שנית, בכל הנוגע למבוטחי המשיבה שנטלו הלוואות ממקור חיצוני ולא מן המשיבה, וכפי שהובהר ע"י המפקח על הביטוח, לא קיימת כל חובה שבדין המחייבת את חברת הביטוח לבקש מן הגורם המלווה, או המחייבת את הגורם המלווה למסור לחברת הביטוח, נתונים עדכניים בדבר הלוואת המשכנתא. המבקשים אף לא הצביעו על כל הוראה חוזית המאפשרת למלווה ולמבטח (המשיבה) להחליף ביניהם נתונים אלה. המשיבה, בתשובתה לשאלון שהוצג לה, אף ציינה כי אין באפשרותה לדעת על פירעונה החלקי של ההלוואה אלא כאשר המבוטח מעדכן אותה, או כאשר ההלוואה ניטלה מן המשיבה (תשובה 11 לשאלון). מכל מקום, בהעדר הסדר חוקי המחייב את הגורם המלווה לעדכן את המשיבה (כמבטחת) על פירעון מוקדם, ובהעדר מידע עדכני על יתרת ההלוואה, לא יכולה לקום חובה על המשיבה ליידע את המבוטח על אפשרותו להקטין את סכום הביטוח. "

23. כמו כן, נבקש להדגיש כי במקרה שבו ההתקשרות לביטוח החיים אגב הלוואה נערכת **<u>באמצעות סוכנות ביטוח</u>**, הרי שעל סוכנות הביטוח חלים בהתאם לפסיקה חובות אמון וגילוי רחבות, לצורך הגנה על הלקוח כבר בשלב המשא ומתן לקראת כריתת חוזה ובשלב הכריתה עצמו (רע"א 5695/06 **בהא סייפף נ' פוזי מרעי** (21.09.2009)). במסגרת חובה זו נקבע בפסיקה כי על סוכן הביטוח לבחור את הפוליסה הטובה ביותר בעבור המבוטח, מתוך שלל הפוליסות המשווקות על ידו, לפרוש בפני המועמד לביטוח את מגוון האפשרויות המתאימות לבקשתו, ולגלות כל מידע רלבנטי בקשר לצורות התקשרות שונות אפשריות (ת"א (תל אביב-יפו) 2668/99 (בש"א 5092/00) **מנורה חברה לביטוח בע"מ נ' בורובסקי** (ניתן ביום 10.4.2002, פורסם בנבו)). כן נקבע כי על סוכן הביטוח להסביר למבוטח את משמעותן של תניות חשובות בפוליסת הביטוח, כגון חריגים לכיסוי הביטוחי (ע"א 4819/92 **אליהו חברה לביטוח בע"מ נ' ישר**, פ"ד מט(2) 749 (1995)), ולנקוט משנה זהירות בכל הקשור למילוי שאלון הביטוח והצעת הביטוח (ת"א (שלום חיפה) 8824/04 **צ'ולק בת שבע ז"ל נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ** (23.11.2006)). (לפירוט רחב בנוגע לחובות סוכן הביטוח כלפי המבוטח בשלב המשא ומתן ובשלב כריתת החוזה, ראה ירון אליאס **דיני ביטוח** 1135- 1143 (מהדורה שלישית, 2016)).

24. עוד לעניין חובות סוכנות הביטוח כלפי המבוטח ראה קביעת בית המשפט המחוזי חיפה בע"א (חיפה) 2109-02 **סהר חב' לביטוח בע"מ נ' דהאמשה סאלח** (6.11.02) כדלקמן:

> "**חובתו של סוכן הביטוח, הן במישור היחסים כלפי המבוטח, והן במישור היחסים כלפי חברת הביטוח, הינה לוודא שהמבוטח אכן קיבל לידיו פוליסה כפי שדרש, ושחברת הביטוח אכן מבטחת את הסיכונים כפי שנדרשה, והפרמיה הקבועה בפוליסה תואמת את הסיכון המבוטח. כל זאת, לא עשה סוכן הביטוח, ובכך התרשל.**"

25. בהקשר זה יצוין, כי על סוכן ביטוח לנהוג באופן זהיר ובמיומנות, תוך נקיטת אמצעים למניעת פערים בין צרכי הביטוח של המבוטח לבין הביטוח שניתן לו על ידי חברת הביטוח.

26. בהתאם, על סוכנות הביטוח מוטלת החובה לברר את פרטי ההלוואה מול הלקוח ואת צרכיו, להציע ללקוח את מוצר ביטוח החיים המתאים ביותר ללקוח, ולהתאים באופן כללי את תנאי הפוליסה להלוואה, ובכלל זה את

סכום הביטוח ושיעור הריביות הקבועים בתכנית. יודגש, כי חזקה שאדם שבחר לפנות לסוכן ביטוח לבצע פעולה בתחום הביטוח, סבור שהוא "בידיים טובות" ומשכך הוא מסיר מעצמו את האחריות בתחום זה והעבירה לבעל המקצוע. זאת, בפרט נוכח מורכבות תחום הביטוח.

27. כמו כן, ככל שייקבע כי סוכנות הביטוח לא עמדה בחובותיה כאמור וביטוח החיים שהוצע למבוטח לא הותאם לצרכי המבוטח, הרי שבהתאם להוראות סעיף 33 לחוק חוזה הביטוח, יש לראות את סוכנות הביטוח כשלוחה של חברת הביטוח, אלא אם חל החריג הקבוע בסעיף והסוכנות פעלה כשלוחו של המבוטח לפי דרישתו בכתב, וחברת הביטוח תהיה אחראית לפעולות הסוכנות ולאי גילוי עובדות מהותיות בעניין ביטוח החיים לידיעת המבוטח, ביחד ולחוד, עם הסוכנות.

28. לסיכום, במענה לשאלות בית המשפט הנכבד, עמדת הממונה הינה כי במועד בו צורפה התובעת לפוליסת הביטוח לא חלה על המשיבה כחברה מבטחת חובה רגולטורית להתאים את סכום הביטוח לתנאי ההלוואה. עם זאת על החברה המבטחת מוטלות חובות חוזיות, מכוח הדין הכללי לנהוג בתום לב ובהגינות ביחסיה עם לקוחותיה, **<u>ולהתאים את הפוליסה להלוואה אותה נטל המבוטח</u>**. כמו כן, על החברה המבטחת לא חלה במועד צירוף התובעת החובה הרגולטורית לתשאל את המבוטח בנוגע להלוואה כדי לצמצם את גובה סכום הביטוח לתנאי ההלוואה, ובכלל זה לברר פרטים בעניין גובה ההחזר החודשי, היות ההלוואה בריבית קבועה או משתנה או הלוואת בלון, וכן שיעור הריבית השנתית וסוג ההצמדה. ואולם, כאמור לעיל, ככל שפנה המבוטח לסוכנות ביטוח, חובה זו מוטלת על הסוכנות.

29. כמו כן, ככל שייקבע כי סוכנות הביטוח לא ביררה פרטים חיוניים הדרושים לצורך הקמת פוליסת הביטוח, הרי שחברת הביטוח והסוכנות נושאות באחריות ביחד ולחוד בנזקים שנגרמו בשל כך למבוטחים, מתוקף יחסי השליחות בין הצדדים, ככל שקיימת שליחות כאמור באותו מקרה בהתאם להוראות הדין.

_____

שמרית שמג"ה, עו"ד
סגנית בכירה בפרקליטות מחוז מרכז - אזרחי
ב"כ מדינת ישראל

4 במרץ 2021